

findes jo i Lov Nr. 60 af 26. Marts 1909. Dette Spørgsmaal er vi villige til at forhandle om, og jeg anser det for givet, at man vil følge Ministerens Ønske i saa Henseende. Derimod er Venstre afgjort imod at ændre Grundlovens § 80, der indeholder Bestemmelser om Ekspropriation af Ejendom, selv om Ministeren erklærede sig endog „særlig rede dertil“; vi finder ikke Spor af Anledning til at forandre de Bestemmelser i den nye Grundlov, der vedrører Ejendomsretten. Tværtimod forekommer der os god Grund til at være glad over, at disse Bestemmelser er indførte i Grundloven.

Grundlovens § 88 bestemmer, at enhver vaabenfør Mand er pligtig til med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar, og jeg kan være enig med Ministeren i, at der ikke er nogen absolut Anledning til at stryge Bestemmelsen. Jeg for mit Vedkommende ønsker ikke, at vi skal stryge den. Vi kommer nu til en ny Hærordning, og lad os saa være saa frit stillede her som muligt. Jeg vil benytte Lejligheden til at udtale, at Indførelsen af en hvervet, en lejet Hær vilde jeg betragte som en Ulykke og som noget af det værste, man paa det Felt kunde tænke sig at indføre. Desuden staar jo § 88 i Grundloven som et Slags Sejrsminde for de gamle Bondevenner, der i sin Tid med Rette var harmfyldte over, at det kun var Bønderne, der var Værnepligtig underkastede. I lang Tid maatte de ligge Soldat i 12 Aar, senere i 8 Aar. Min Fader laa Soldat i 8 Aar, og jeg mindes tydeligt fra min Barndom, hvorledes han tidt udtalte sin Harm over, at de, der var fødte udenfor Bondestanden, var fri for at aftjene deres Værnepligt. Værnepligten kom i 1849 i Følge med den almindelige Valgret, og jeg vil modsætte mig, at de omtalte Bestemmelser nu tages ud af Grundloven.

Endelig udtalte den højtærede Statsminister et Ønske om at ændre Grundlovens § 93, der indeholder Bestemmelser om Grundlovsændringers Vedtagelse. Jeg vil ikke være med til at foretage nogen Forandring i saa Henseende. Det forekommer mig aldeles urigtigt, at man i en enkelt Rigsdagssamling skulde kunne vedtage Ændringer i Landets Grundlov, ligesom man kan vedtage Ændringer i enhver anden Lov. En Grundlov er for mig et Dokument, der bør indeholde Garanti for de Hovedgrundsætninger, hvorpaa Samfundet bygges, og som ingen uden at være Grundlovsbryder kan ændre, naar ikke

Folket selv giver sit Samtykke dertil, efter at der er foretaget Valg derom.

Personlig vil jeg henstille, at man vedtager en lille Ændring i Grundlovens § 4: „Kongen kan ikke uden Rigsdagens Samtykke være Regent i andre Lande“. Jeg kunde ønske, at der blev tilføjet: „end Danmark og Island“.

Sluttelig vil jeg anbefale, at Lovforslaget undergives den fredelige Forhandling, som Statsministeren ved dets Forelæggelse har indbudt os til, idet jeg haaber, at det under en saadan Forhandling skal lykkes os at naa til en lignende Enighed som den, vi opnaaede, da vi vedtog Grundloven af 5. Juni 1915.

Borghjerg: Det er Genforeningssituationen, hvoraf dette Grundlovsforslag er udsprunget, saadan som jo ogsaa Statsministeren betonedede det ved Forelæggelsen og Venstres Ordfører (Klaus Berntsen) nu. Det er paa flere Punkter blevet en teknisk Nødvendighed at forandre Grundloven. Hovedpunktet er Landstingets Uopløselighed, den Bestemmelse, som den ærede sidste Taler ikke var med til at foreslaa, da han forelagde et Grundlovsforslag i 1912, som han tilmed saa længe som muligt bekæmpede, men som særlig det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) var ivrig for. Naar det ærede Medlem fra Ringkøbing var saa ivrig derfor, var det af konservative Grunde. Man vilde gerne være med til at sætte en saa forsvarlig Laas eller Slaa for Landstingets Port, at i hvert Fald Radikale og Socialdemokrater ikke alt for hurtigt kunde rykke derind og blive Fler-tal. Men det gik her, som det næsten altid gaar med konservative Garantier af kunstig Art, at de paa et vist Tidspunkt i Udviklingen giver Tilbageslag og rammer dem, som i sin Tid var ivrige derfor. Dem, som det ærede Medlem fra Ringkøbing ved Bestemmelsen om Landstingets Uopløselighed kom til at slaa Bom for, blev ikke i første Linie Radikale og Socialdemokrater. Det blev i første Linie de danske Sønderjyder, som med den Grundlov, vi nu har, ikke kan blive repræsenteret i Landstinget og dermed ikke i hele den danske Rigsdag. Men ogsaa Bestemmelserne om Fikseringen af Folketingets Medlemstal og af Landstingets Medlemstal — tidligere havde man jo ikke nogen Fiksering af Folketingets Medlemstal — gør en Grundlovsforandring i hvert Fald næsten nødvendig, ja, jeg vil mene for Landstingets Vedkommende ube-